

Sønderjylland.

Det første Møde i Haderslev nye Byraad.

Haderslev Byraad afholdt i Onsdags Aftes (19. Marts) sit første Møde under de nye Forhold. De 16 danske Borgerrepræsentanter, det største Parti i Byraadet, gjorde Krav paa at besætte baade Formands-, Næstformands- og Sekretærpladsen. Før Forhandlingen begyndte, afgav Redaktør N. Svendsen paa Partiets Vegne en Erklæring om, at man vilde benytte det tyske Sprog ved Forhandlingerne, saa længe den nuværende Grænse bestaar. Partiet forbeholdt sig dog Ret til ogsaa at bruge Dansk, dersom Talerne havde sproglige Vanskeligheder at kæmpe med.

De tyske og socialdemokratiske Byraadsmedlemmer afgav blanke Stemmer. Det danske Parti valgte Redaktør Svendsen til Ordfører.

Sønderjydske Kirkeklokker, Tyskerne ikke fik smeltet om.

De Kirkeklokker, som de preussiske Militærmyndigheder forlangte udleverede under Krigen fra Dybbøl, Oksbøl, Notmark, Nybøl, Broager og Ketting Kirker samt Orgelpiberne fra Dybbøl, Lysabild og Hørup Kirker ligger endnu i Kredsmetalsamlingsstedet i Sønderborg. Man har nu indgivet Andragende til Metal-Mobiliseringskontoret for at faa Klokkerne udleveret. De andre Bronzeklokker er blevet smeltet.

Dansk Komedie.

Haderslev, 6. April.

Forfatteren Ravn Jensen har i Følge „Danskere" (Nyt dansk Blad) i Gaar lejet Byens Theater til en Række Forestillinger af Axel Jacobsens Provinselskab. Han mener at kunne komme herved midt i Maj. Ravn Jensen agter ogsaa at afslutte Kontrakter om Theaterlokaler i Aabenraa og Sønderborg.

Et dyrt Besøg.

En Sønderjyde, som havde gjort de to første Krigsår med, fandt at det kunde være nok; under en Orlov gik han over Grænsen, og han har siden opholdt sig i Kongeriget. Han er en gift og hjemfaren i Svendborg Amt.

For en Uges Tid siden besluttede han at han vilde prøve at aflægge sine Forældre i en nordslesom Deserter var han jo ikke interesseret i at stille hos Grænsevågsk Kjøbstad et Besøg, men agten med Pas, hvorfor han vilde søge at klare Skærene uden et Saadant. Det gik dog ikke. Han kom søvarts ind, men en Patrouille tog ham og bragte ham til Garnisonsbyen. Mod at deponere 500 Mark og afgive Løfte om daglig at møde paa Kasernen til Kontrol fik han dog Lov til at gaa frit omkring i Byen.

Da der maaske efter nærmere Undersøgelse af hans Forhold ventede ham en haard Straf for Faneflugt, besluttede han at snige sig over Grænsen. Det lykkedes. Manden er nu i Følge „Fyns Tid" igjen hos sin Familie. Men den lille Udflugt til Nordslesvig har altsaa foruden de ordinære Rejsepenge kostet ham de deponerede 500 Mark, som han ikke ser mere.

Folkafstemningen i Sønderjylland.

„Le Temps" skriver om den tyske Regerings Note angaaende Folkafstemningen i Slesvig:

Denne Note viser en Gang for alle, hvorledes Tyskland paa alle Omraader forbereder sin Opposition mod Fredskonferencens Arbejde. Betingelserne for de to Folkafstemninger — i Nordslesvig og i Mellemslesvig — er imidlertid faktisk fastsatte af de allierede og forbundne Stormagter, og det vil derfor blive disse Betingelser og ikke de af Tyskland opstillede, der skal bringes i Anvendelse ved Afstemningerne.

Klæder til de sønderjydske Krigsfanger.

Langt det overvejende Flertal af de sønderjydske Soldater lider under en meget stærk Mangel paa almindelige Gangklæder. For de flestes Vedkommende er Paaklædningen saa yderst mangelfuld, at de næsten ikke kan klare sig. De mangler først og fremmest Overtøj og Undertøj, men ogsaa Fodtøj er haardt tiltrængt.

Den nordslesvigske Vælgerforening.

Den nordslesvigske Vælgerforening afholdt i Gaar et stort Møde i Aabenraa. Hansen-Nørremølle gav Meddelelse om Rejsen til Paris. Hans Oplysninger blev modtaget med stor Tilfredshed. Mødet vedtog vigtige Belslutninger med Hensyn til de Forholdsregler, der skal træffes, naar Afstemningen finder Sted om kort Tid. Hansen-Nørremølle oplyste, at alle de Krigsfanger i Frankrig, der har hjemme i Afstemningsomraadet, vil vende saa tidligt hjem, at de kan deltage i Afstemningen. Lignende Tilsagn ventes fra de andre Stater.

Endelig vedtoges det paa Mødet paa Afstemningsdagen over hele Nordslesvig at hejse Dannebrog fra Kl. 7 Morgen til Solnedgang.

Kvægudskrivningen fortsættes med stigende Haardhed, og som Vidnesbyrd om, at det vil blive værre endnu, meddeler „Heimdal":

Paa et Bonderaadsmøde i Ekernfærde oplystes, at Ekernfærde Kreds ikke havde leveret 1500 Stkr. Kvæg, som var bleven afkrævet. Landraaden henviste til, at der i Nordslesvig manglede 8000 Stkr. Kvæg i det fastsatte Tal, og opfordrede til først at inddrive Kvæget fra Nordslesvig. En Repræsentant fra Provinsernæringskontoret meddelte saa, at fra nu af vilde alt det Kvæg, som var afkrævet de nordslesvigske Kredse, men ikke afleveret, blive henhynsløst indskrevet. Hvis man stødte paa Vanskeligheder, vilde Militæret blive kaldt til Hjælp.

En Arrestation. Gaardejer Christensen fra Ringenæs er bleven arresteret, fordi han for nogen Tid siden, som Medlem af Bonderaadet, opfordrede Landmændene i Ringenæs Kommune til at nægte Afleveringerne af Korn. Opfordringen skete i Henhold til en Beslutning af Kreds-Bonderaadet.

Ordren til Arrestationen er udgaaet fra Landraadskontoret i Aabenraa.

Paa en telefonisk Besværing til Landraadskontoret i Aabenraa blev der ifølge „Heimdal" svaret, at man kunde besvære sig saa meget man vilde, Christensen kom ikke fri, før Kornet var leveret.

Senere synes Amtsforsøgeren dog alligevel at være bleven betænkelig, idet han har løsladt Christensen.

Skændige Forretninger. „Heimdal"

fører i denne Tid (30. Marts) en ivrig og desværre alt for vel begrundet Kampagne imod smarte Forretningsmænd her fra Kongeriget, der søger at udnytte den lave Markkurs ved at berige sig paa uskyldige Sønderjyders Bekostning. Det er særlig Sagfører Nielsen og Hestehandler Schmidt fra Kolding, der har gjort sig skyldig i højst utiltalende Transaktioner. Et særlig graverende Eksempel er Følgende, som gengives efter „Heimdal":

En Landmand fra Uge Sogn laante af d'Hrr. for nogen Tid siden 16,000 Kr. kontant, men for at faa Laanet maatte han underskrive en Gældsbevis paa 20,000 Kr. „Hestehandler Schmidt maatte ogsaa tjene noget," mente Sagfører Nielsen.

Der er gjort Skridt til at faa denne Forretning annulleret.

Efter hvad der meddeles „Ribe Stiftst." har Sagførerne i Kolding taget Stilling imod deres „hæderlige Kollega" og har

forelagt Sagen for Justitsministeriet.

Det er ligefrem beskæmmende, at slige Forhold overhovedet er mulige.

Børnene fra Sønderjylland.

Det danske Justitsministerium har ifølge „Natt." meddelt den sønderjydske Fond, at der foreløbig kan modtages indtil 5000 sønderjydske Børn i Kongeriget under Garanti af, at de Paa-gældende har et Rekreationsophold fornødent. Fra over 2000 private Hjem rundt om i Landet har Fonden modtaget Tilbud om Ophold for Børnene, men i Betragtning af Børnenes stærkt underernærede Tilstand har Fonden fundet det forsvarligt at modtage et Tilbud fra Københavns Kommuneråder- og Kommunelærereforening om at benytte deres Feriekolonier til et foreløbigt Ophold.

Talende Tal.

Af Prof., Dr. phil. J. Østrup.

Nu staar altsaa den Tid lige for, da Sønderjyllands Befolkning selv skal afgøre sin Skæbne. For den absolut danske Del, for hvem den nationale Kamp mod den overmægtige Fjende har udgjort hele Livets Indhold i de to sidste Menneskealdrer, vil Overvejelserne om, hvorledes der skal stemmes, ikke kræve mange Sekunder; hin Kamp førtes jo netop for at kunne staa rede i et Øjeblik som det, der nu oprinder; nu skal Afstemningen blot være den formelle Bekræftelse af alt, hvad man har haabet og ventet, alt, hvorfor man har kæmpet og lidt.

Men der er jo andre Befolkningsdele i det gamle Grænse-land, for hvem Spørgsmaalet har andre Sider end blot den nationale. Delingen mellem dansk og tysk. Selv med Anvendelse af aldrig saa mange Zigzaglinier og Slyngninger vil det heller ikke være muligt paa Slesvigs Kort at tegne en Streg, saaledes at alt paa den ene Side af den er dansk og alt paa den anden Side rent tysk. I visse Kredse af navnlig den plattysk talende Befolkning er de gamle Selvstændighedsønsker endnu levende; den Modstand, som disse Kredse før 1864 gjorde mod Danmark, fik sit Udtryk i Bestræbelserne for at blive en selvstændig tysk Forbundsstat med egen Hertug, og da Bismarck, efter først at have sat Maskineriet i Gang ved at yde Augustenborgeren moralsk Støtte, begæfter lod dennes formentlige Tronkrav erklære ugyldige og gjorde Hertugdømmerne til en Del af Preussen, følte det i disse samme Kredse som en dyb Skuffelse; det var jo ikke det, der havde været Meningen. At komme bort fra Danmark blot for at føjes ind under Preussen, det var at bringes af Asken og i Ilde. Baade i de østlige Egne og end mere ude i Vesten, blandt Friserne, gjorde denne Opfattelse sig gældende, og det var ikke mindst den, der efter 1864 satte Fart i Udvandringen fra Slesvig.

Nu skal altsaa de mange, der aldrig var Danske, men lige saa lidt Tyskere, stilles overfor det afgørende Spørgsmaal, hvilken Rigshenhed de nu vil foretrække til tilhøre. Og til Bevarelse netop af dette Spørgsmaal er det naturligt at tage Fortiden med paa Raad: Lad os se at faa noget at vide om, hvorledes Slesvig havde det i den danske Tid, og hvorledes det derefter udviklede sig under det tyske Regiment. En saadan Undersøgelse kan give værdifulde Fingerpeg til Besvarelse af Spørgsmaalet, hvilken Stat det vil være bedst at tilhøre.

I den tyske Agitation, som under Dansktiden gik for sig, navnlig i det omstridte Mellemslesvig, lokkedes der ofte med Udsigten til den glimrende Fremtid, som ventede Landet ved en Tilslutning til det store Stamme-land i Syd. Det var ikke alene Blodets Røst, der kaldte den Vej, det var ogsaa materielle

Fordele, der laa rede til at gribes — forsikrede de tyske Agitatorer.

Hvorledes er nu disse Agitatorers Løfter bleven opfyldte?

En Landsdels materielle Udvikling maales ved dens Folketal. Denne Maalestok er aldrig til at tage fejl af, og den har den Fordel, at den i moderne Kulturstater er overmaade let tilgængelig. For hver enkelt By, hvert enkelt Distrikt kan man af Statistikens Tabeller med usvigelig Sikkerhed aflæse, om den i vedkommende Periode er gaaet frem eller tilbage; det vil sige, om Livsbetingelserne har været gode eller ej. Statistikeren fortæller os om Slesvigs materielle Udvikling og dermed om, hvorvidt de lokkende tyske Løfter om en gylden Fremtid blev opfyldte eller ikke.

En Sønderjyde, Jesper P. Hansen, har i en nylig udkommen Piece: „Slesvig under the Prussian rule", fra officielle tyske Kilder sammenstillet en Del statistisk Materiale til Belysning af Slesvigs Kaar under preussisk Herredømme. Og det er saa- re interessante Vidnesbyrd, de meddelte Tal afgiver. Medens begge Sønderjyllands Nabolande baade det danske Nørrejylland i Nord og det tyske Holsten i Syd, har jævnt og omtrent ensartet Fremgang, sakker Sønderjylland langt agterud, og for visse Egne er der endog Tale om direkte Tilbagegang. Det samlede Forhold belyses af følgende Tal: i 1845 var Indbyggertallet i Nørrejylland, i Hertugdømmet Slesvig og i Hertugdømmet Holsten henholdsvis: 576,882, 365,426 og 523,838; i 1860 er de tre Tal 703,813, 409,907 og 544,419; i 1870 (for Hertugdømmernes Vedkommende 1871) 788,119, 403,653 og 592,220; i 1890 lyder Opgivelserne paa 942,120, 402,512 (i de sidste tredivede Aar altsaa Tilbagegang i Slesvig) og 766,051. Og endelig de to Tællinger 1900 og 1910 (for Nørrejyllands Vedkommende 1901 og 1911) bringer følgende Talrækker: Nørrejylland 1,063,792 og 1,198,457; Hertugdømmet Slesvig 429,733 og 474,355 og Hertugdømmet Holsten 906,402 og 1,092,078.

Udtrykt procentvis, bemærker den citerede Pieces Forfatter, vil det sige, at medens Holsten i den nævnte Periode er gaaet frem med 107,7 Procent, er i Slesvig Befolkningen kun tiltaget med 29,8 Procent. I enkelte Landsdele findes der endog ikke blot ingen Tilvækst, men ligefrem Nedgang; dette gælder saaledes for Distriktet Ejderstedt, der i 1867 kunde opvise et Befolkningstal paa 17,937, men i 1910 kun 14,722, altsaa en direkte Tilbagegang af 3215 eller udtrykt i Procent 17,9. Det er her den frisiske Frihedstrangs Uvillie mod det stramme Preusserregiment, der har gjort sig gældende. Forfatteren opgiver, at nu for Tiden ejes Halvdelen af Ejderstedts frugtbare Markjord af indvandrede Fremmede, for en stor Del fra Nordslesvig.

De ugünstige Kaar, som Sønderjylland i sin Helhed har haft under Preusservældet, oplyses ogsaa ved en parvis Sammenstilling af sønderjydske og nørrejydske Byer, der i Beliggenhed og øvrige Naturbetingelser ligner hinanden. I Tiden fra 1845 til 1910 vokser Randers fra 7126 til 22,970, men Haderslev, der ligesom hin ligger ved en lang, smal Fjord, kun fra 6128 til 13,046; paa samme Maade forges Horsens fra 5058 til 23,843, Aabenraa fra 4086 til 7767; Husum, Kvæghandelens Midtpunkt i Sønderjylland, tiltager fra 3982 til 9435, medens Holstebro, der har forholdsvis langt mindre gunstige Betingelser, i samme Tidsrum vokser fra 1254 til 6861. Ja, selv Flensborg, som tillige med Sønderborg, er den slesvigske By, der har haft forholdsvis størst Fremgang, og som maa betragtes som Sønderjyllands Hovedstad, kan dog ikke holde Trit med den tilsvarende By i Nørrejylland, Aarhus; denne tiltager i det nævnte Tidsrum fra

7864 til 61,755, medens Flensborg gaar frem fra 11,551 til 60,922; udtrykt procentvis beløber Aarhus' Fremgang sig til 687 pCt., Flensborgs til 427 pCt.

Allerede disse faa Uddrag af det rigelige statistiske Materiale, som findes i Hr. Jesper P. Hansens Piece, vil være tilstrækkeligt til at vise, at Løfterne om den gyldne Fremtid, der ventede Sønderjylland under tysk Styre, blev et sørgeligt Bedrag. Mange af de Slesvigere, der ikke kunde finde sig i Preusservældet, udvandrede — alene i Perioden 1867 — 85 opgives Udvandrernes Antal til 175,000 —, og det er ikke lykkedes den tyske Organisation at erstatte disse Fremgang er ikke noget, der særligt gælder for de danske Distrikter i Sønderjylland, det er fælles for dem alle, endda i en-

kelte Tilfælde navnlig de sydlige, som det ovenfor anførte Eksempel med Ejderstedt tydeligt viser. Det er Preusserregimentet som saadant, der har været usundt for hele Slesvig, hvorimod Nabolandet Holsten samtidig har befundet sig fortreffelig der- ved, idet denne Landsdel har haft samme Fremgang under tysk Styre, som Nørrejylland har haft under dansk, og som antagelig ogsaa Sønderjylland vilde have haft, hvis det var forbleven dansk.

De Tal, som Hr. Jesper P. Hansen har samlet, fortæller meget. Og de vil maaske være i Stand til at give mangen Slesviger, der helst vilde vælge slesvigholstensk, men som nu kun kan vælge dansk eller tysk, adskilligt at tænke paa for hans og hans Æts Fremtid.

Kvittering.

Fortsat fra Side 3.

mussen, John Hansen, Mrs. John Hansen, Peter Holst, Andrew Vinum hv. 50c	130.00
Dannebrog, Nebr., Pastor J. Chr. Petersen, H. Petersen hv. \$5; A. J. Blomgren, Helmine Blomgren, Jacob Sørensen, Mrs. Chris Petersen hv. \$1....	14.00
Garwin, Ia., P. Christensen	2.00
Elmdale, Minn., en nævnt	10.00

Tilsammen \$7562.34

Til Køb af mere Land ved Skolen:	
Før kvitteret se Kbl. Nr. 18	\$1103.00
Neola, Ia., Niels Chr. Nielsen, C. P. T. Nielsen, John Madison, Niels P. Nielsen hv. \$5; Niels J. Christensen \$15; J. W. Bensen \$10	45.00
Spencer, Ia., St. Pauli Mgh., Robert Andersen ..	25.00
Viborg, S. Dak., Bethania Mgh. Rasmus Eriksen, Olga Andersen, Rasmus Rasmussen hv. \$1. Willie Andersen 50c; Knud Allendahl, Chresten Andersen, Chris Lauridsen, Christoffer Sørensen, Peter T. Petersen, Peter Jørgensen, Hans Kaarup, C. J. Petersen, Charlie Larsen, Peter Lund, Arnold Lauridsen, Alfred Morgensen, Pastor J. C. Christensen hv. \$5; J. P. Lund \$10; Jørgen Thomsen, P. B. Knudsen, Francis Smith, Anders P. Petersen, hv. \$2; George Jørgensen \$3.50; Martin Kaarup \$15	105.00
Irene, S. Dak., Maple Grove Mgh. J. C. Hansen \$25	
Martin Petersen, Andrew Paulsen, en nævnt, Rudolph Andersen, Otto Andersen, Chris Paulsen hv.\$5	55.00
Sioux City, Ia., Johanne Sivertsen, Ellen Romer, Fred Larsen, Agnes Larsen hv. \$5	20.00
Elk Horn, Ia., Hans Petersen \$10; Agnes Larsen \$5	15.00

Tilsammen \$1368.00

Alderdomshjemmet:	
Før kvitteret se Kbl. Nr. 18	\$67.39
Racine, Wis., Vor Frelser's Mgh.s Missionsf.	10.00

Tilsammen \$77.39

Den almindelige lutherske Indsamling:	
(National Lutheran Council)	
Før kvitteret se Kbl. Nr. 18	\$3772.82
Laurens, N. Y., Mathæus danske luth. Mgh.	8.00
Rouffe, Callender og Rutland, Ia., før \$122; nu	7.00
Cordova, Nebr., Frank Johnson \$5; Nis Jørgensen \$1	6.00
Viborg, S. Dak., Bethania Mgh.	40.50
Harlan, Ia., Immanuel's luth. Mgh.	67.00

Tilsammen \$3901.32

National Lutheran Council.	
(Men Pengene har jeg ikke modtaget.)	
West Branch, Ia.,	27.00
Luck, Wis., St. Peters Mgh.	59.77
Waupaca, Wis., Helligaands Mgh.	139.35
Council Bluffs, Ia., Vor Frelser's Mgh.	293.00
Bone Lake, Wis., St. Pauli Mgh. og Venner	49.00
Milltown, Wis., sk. ev. luth. Mgh.	24.50
English Mgh.	104.50
Des Moines, Ia., Bethesda Mgh.	90.75

Tilsammen \$787.87

Blair, Nebr., den 1. Maj, 1919.
Med Tak modtaget Otto Hansen,
Kass. f. d. ev. luth. Kirke i Amerika.

Kvitteringer.

Til den fore. d. ev. luth. Kirkes Børnehjem.	
Før kvitteret se Bbl. Nr. 18	\$4231.96
Minden, Nebr., Ed. Lynn \$3; Andrew Petersen, Mrs. Andrew Petersen, Mrs. Regnar Aabel, Mrs. Barthele Aabel, Mrs. Niels Mathiesen, Miss Lydia Jacobsen, Past. H. P. Jensen, C. J. Madsen, P. Thomsen, P.N.Hansen, J. B. Andersen, P. T. Jakobsen, Jeppe Jørgensen, V. C. Jensen, Chr. Gregersen, hv. \$1; Pastor J. P. Jensen, Mrs. P. C. Enggaard, J. P. Larsen hv. \$2; Mrs. John Thomsen \$4; Bethania Kv. \$10	38.00
Council Bluffs, Ia., L. J. Larsen \$50	
Harald Larsen \$5	55.00
Denver, Colo., Bethania Kv., \$15; en nævnt 50c	15.50
Fairbank, Ia., Ole Plung	4.50
Staplehurst, Nebr., Mgh.	28.45
Ruskin, Nebr., L. E. Hansen og Hustru 2.00	
Council Bluffs, Ia., Bethania Kv. 10.00	
Kivesville, Alta., Can., Imm. Mgh.	10.00
Dickson, Alta., Can., Bethania Mgh. 17.83	
Ruskin, Nebr., Thorvald Jørgensen ..	25.00
Omaha, Nebr., en nævnt	48.00
Racine, Wis., Vor Frelser's Mgh., Børnernes Offer Paaske Morgen	43.00
Denmark, Wis., fra Børnernes Paaskefest 40.00	
Bone Lake, Wis., St. Pauli Mgh. S. S. 4.00	
Milltown, Wis., Den skandinaviske ev. luth. Mgh.	8.50
Suring, Wis., Maple Valley Kv. \$10	
Pastor Staby og Hustru \$2	12.00

Tilsammen \$4593.74

Blair, Nebr., den 25. April 1919.
Med Tak modtaget, Otto Hansen.